

21.11.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**21 Kasım 2022
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

21 Kasım 2022 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Altınbaş Üniversitesi Psikoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- İstanbul Teknik Üniversitesi Çift Diplomaya Yönelik Uluslararası Ortak Lisans İngilizce Hazırlık Programı Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği
- İstanbul Teknik Üniversitesi Lisans İngilizce Hazırlık Programı Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- 2022 Yılı Eylül Ayına Ait Dahilde İşleme İzin Belgelerinin (D1) Listesi
- 2022 Yılı Eylül Ayına Ait Yurt İçi Satış ve Teslim Belgelerinin (D3) Listesi
- 2022 Yılı Eylül Ayına Ait Hariçte İşleme İzin Belgelerinin (H1) Listesi
- Firma Talebine İstinaden İptal Edilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri Listesi
- 2022 Yılı Ekim Ayına Ait Dahilde İşleme İzin Belgelerinin (D1) Listesi
- 2022 Yılı Ekim Ayına Ait Yurt İçi Satış ve Teslim Belgelerinin (D3) Listesi
- 2022 Yılı Ekim Ayına Ait Hariçte İşleme İzin Belgelerinin (H1) Listesi
- Firma Talebine İstinaden İptal Edilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri Listesi

Üreticide 10 lira rafta alarm çalıyor

Süt fiyatı son bir ayda 3 kez zamlanarak üreticide 10 liranın üstüne çıktı. Süt arzında ciddi problem yaşandığını kaydeden sektör temsilcileri, sanayicinin tedarik için üreticiye ekstradan fiyat farkı verdiğini belirtiyor. Tüketicinin %70'ini oluşturan private label markalı en ucuz 1 litre yağlı süt 15,5 liradan satılıyor.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Ulusal Süt Konseyi'nin (USK) 14 Ekim'de çiğ süt tavsiye fiyatını 8,5 lira olarak açıklaması ve 50 kuruş devlet desteğinin ardından süte gelen zamlar, üreticide fiyatı 10 liranın üstüne çıkardı. Süt fiyatına üreticide son bir ayda 3 kez zam geldiğini ve arzda ciddi sorunların yaşandığını belirten sektör temsilcileri, sanayicinin süt bulabilmek için üreticiye ekstradan fiyat farkı verdiğini ifade ediyorlar. Süt tüketiminin yüzde 70'ini discount marketlerin private label (PL) markalı ürünleri oluşturuyor ve en ucuz 1 litre yağlı süt 15,5 liradan satılıyor. Markalılarda ise en pahalı yağlı süt 24,90 liradan satılıyor. Son dönemde rafta markalı ürünlerin bulunabilirliğinde bir sorun yaşanmazken, private label markalarda ise kısmen sorun yaşanmaya başladı. Sektör temsilcileri, söz konusu sorunun ambalaj eksikliği, sütte kalite sorunu, fiyat geçişleri ve hayvan kesiminden dolayı çiğ süt arzının düşmesi gibi nedenlerden kaynaklandığını aktarıyorlar. Diğer yandan dışarıda açık satılan sütün fiyatı ise İstanbul'da semtine göre 18 ile 25 lira arasında değişiyor. Yem süt paritesi de USK'nın ağustos maliyet hesaplamasına göre yem fiyatı 6 lira 35 kuruş baz alındığında 1,57 liraya yükselmiş oluyor. İlk 10 ayda süt tozu ihracatı da tonajda geçen yıla göre yüzde 6,1 azalışla 44 bin 148 ton olarak gerçekleşti.

Son 1 ayda süte 3 kere zam geldi

Muhtemel süt arzı sıkıntısında yoğurt, peynir ve diğer süt ürünlerinde de sorun yaşanacağını belirten Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği (ASÜD) Denetleme Kurulu Üyesi Hakan Kazancıgil, halihazırda söz konusu ürünlerde bir problem yaşanmadığını söyledi. Çiğ sütte bir sorunun olduğunu ama kalitede de ciddi sorunların yaşandığını belirten Kazancıgil, kış aylarında sütün azalmasından dolayı gerekli kontrollerin yapılamadığını aktardı. Ambalaj bulunabilirliğinde ise kriz seviyesinde olmasa da teminde sorunlar olduğunu ifade eden Kazancıgil, “Bir diğer önemli sorun da fiyat geçişlerinin parça parça geliyor olmasından kaynaklanıyor. Son 1 ayda süte 3 kere zam geldi. Bu zamlar tek seferde gelmiş olsaydı, biz de bunu yansıtıp geçerdik. Her gelen zamlarla tekrar zam yapılmak zorunda kalınıyor. Son gelen zamlarla süt üreticiden 10 liranın üzerinde alınıyor. Konya ve sütün yoğun olduğu bölgelerde 11 liradan bahsediliyor. Süt bulmak için sanayici fark veriyor ve bu da ekstra bir zam demek oluyor. Fiyat geçişlerinden dolayı ucuz satmaktansa işlememek daha mantıklı bulunabilir. Diğer yandan bu yılın ocak-eylül döneminde toplanan inek sütü miktarında yüzde 2,7’lik bir azalma görülüyor. Bu miktar büyük bir problem değil bence” dedi.

“Sanayiciler birbirinin sütünü almaya çalışıyor”

Ambalaj tarafında tetra pak kağıt tedarikinde sorunların olduğunu belirten Teksüt Yönetim Kurulu Üyesi Arda Aksaray, şu anda sorunun çözümü için üretimin artırıldığını ama şimdi de süt sıkıntısının olduğunu ifade etti. Firmaların süt bulmakta güçlük çektiğini anlatan Aksaray, “Discount marketlerin istediği fiyatlara ürünler verilmiyor. Piyasada sütün fiyatı 10 lira olarak yer alıyor, fabrikaya gelişi ise 10,5 ile 11 lira arasında değişiyor. Sanayiciler birbirinin sütünü almaya çalışıyor. Sütte de geçmiş dönemlere göre bir azalma var maalesef. Marka olarak şu an bizim tarafımızda tedarikte herhangi bir sıkıntı yok” ifadesini kullandı.

Sütte yaşanan bu durumu etkileyen nedenlerden bir tanesinin de Rusya-Ukrayna savaşı olduğunu dile getiren Aksaray, Türkiye’ye belli bir dönem yem hammaddesinin gelmemesinin fiyatları artırdığını vurguladı. Aksaray, “Üretici yemi istediği fiyattan tedarik edemedi ve doğal olarak hayvan kesimine gitti. Hayvan kesimiyle süt azaldı. Yeniden bir hayvanın yetişip süt vermesi bir yılı buluyor” dedi.

“Süt eksikliğinden dolayı üretimde %30 düşüş yaşıyoruz”

Sanayicinin pazarda ürün fiyatını çok rahat belirleyemediğini ve süt üreticisine geç ödeme yapıldığını aktaran Muratbey Peynircilik Yönetim Kurulu Başkanı Necmi Erol, bu nedenlerden dolayı süt üreticilerinin bu yıl yoğun şekilde hayvan kestirdiğini söyledi. Hayvan kesiminin sürekli gündemde olduğunu belirten Erol, “Bu fırtınanın geleceği belliydi ama bir şey olmaz mantığıyla hareket edildi” dedi. Bu dönemde marketçinin kendi kârına baktığını, sanayicinin idare etmeye çalıştığını ifade eden Erol, ama zincirin en zayıf halkası olan üreticiler büyük ölçüde ithal girdi olan soya, arpa, mısır ve kepek gibi hammaddelerden dolayı üretim yapmaktan vazgeçip sonunda hayvanları kesime gönderdiklerini söyledi. Şu an süt eksikliğinden dolayı

geçen yıla göre tonaj bazında yüzde 30 bir üretim düşüşü yaşadıklarına vurgu yapan Erol, “Son bir ayda bir kez USK fiyat artırdı. USK’nın fiyatına göre liste hazırladık, üreticiler bu fiyatı beğenmediler ve tekrar ikinci bir artış oldu. En son geçen hafta tekrar toplantı yapıldı ve süt fiyatı üçüncü kez artmış oldu. Fiyat geçişlerinde biz 15-20 gün geriden geliyoruz ve zararına mal satıyoruz. Bir ayda 3 kere fiyat değişti. Sistemin ayakta kalması için perakendeci de sanayici de üretici de lazım. En sonunda Türk halkının bunları tüketebiliyor olması lazım. Herkesin sistemin içinde yaşayabilmesi için verimliliğini gözden geçirmesi gerekiyor” diye konuştu.

Mazot ve gübre desteği için başvuruda son gün 30 Aralık

Bitkisel ürünlere yönelik çiftçi desteklerinin başvuru ve ödeme tarihlerinde değişiklik yapıldı. Mazot ve gübre desteği için 30 Aralık gününe kadar yazılı başvuru yapılması düzenlemesi getirildi.

Tarım ve Orman Bakanlığının Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Teblięi” Resmi Gazete’nin 19 Kasım günlü sayısında yayımlandı. Desteklerden Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) veya Örtüaltı Kayıt Sistemi’ne (ÖKS) kayıtlı çiftçiler yararlanabilecek.

Desteklerden yararlanmak isteyen çiftçilerin hizmet bedelini yatırması şartı bulunuyor. Mazot ve gübre desteği, 2022 üretim yılı içinde tarımsal üretimde bulunan ÇKS’nde kayıtlı arazinin büyüklüğüne göre verilecek. Destekler çiftçinin Ziraat Bankası hesabına mazot ve gübre alımında harcanabilecek şekilde tanımlanacak, nakdi ödeme olmayacak. Mazot ve gübre desteği için 30 Aralık’a kadar yazılı başvuru yapılması şartı bulunuyor. Hububat, baklagil ve dane mısır fark ödemesi desteği için başvurular yapılabilecek.

Yayımlanan tebliğ ile kuru tarımda dane zeytine dekar başına 575 kilogram, zeytinyağına 115 kilogram, sulu tarımda dane zeytine 850 kilogram, zeytinyağına 170 kilogram verim miktarına kadar destekleme ödemesi yapılacak. 2016 üretim yılından başlamak üzere toplam 5 üretim yılı organik tarım veya iyi tarım uygulamaları destekleri ödemesinden faydalandırılan araziler, 2022’de ürün kategorisine bakılmaksızın 3. kategori üzerinden desteklenecek. ANKARA-NB EKONOMİ

Bitkisel üretim desteklemelerinde değişikliğe gidildi

Türkiye'de bitkisel üretimi geliştirmek ve üretim maliyetlerinin karşılanmasına katkıda bulunmak amacıyla çiftçilere sağlanacak desteklere ilişkin usul ve esaslar düzenlendi.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan "Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ", Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğle, sağlanan desteklerin başvuru ve ödeme tarihlerinde de değişikliğe gidildi.

Buna göre, üretim yılı içinde Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) veya Örtüaltı Kayıt Sistemi'nde (ÖKS) kayıtlı olan ve desteklemelerden faydalanmak isteyen çiftçiler, hububat, baklagil ve dane mısır fark ödemesi desteği için 21 Temmuz 2022, yağlı tohumlu bitkiler fark ödemesi desteği için 30 Eylül 2022, yem bitkileri desteği için 1 Ocak 2022'den geçerli olmak üzere ve diğer desteklemeler için bugünden itibaren başvuruda bulunabilecek.

Kamu veya kamu yararına çalışan kuruluşlarca çiftçilere dağıtılan üretim materyallerine yalnızca çiftçi katkısı oranında destekleme yapılacaktır. Bu ve benzeri durumlarda, kurumlara kesilmiş fatura ekinde ilgili çiftçi tarafından ödenen bedele karşılık gelen miktar bilgilerini gösteren ve ilgili kurum tarafından hazırlanmış liste çiftçinin dosyasına eklenecek.

Mazot ve gübre desteğinde kriterler

Çiftçilere, 2022 üretim yılı içinde tarımsal üretimde bulunulan ÇKS'de kayıtlı tarım arazisi büyüklüğü dikkate alınarak mazot ve gübre desteklemesi yapılacaktır.

Hesaplanan mazot ve gübre desteği, çiftçilerin Ziraat Bankasında bulunan hesaplarına mazot ve gübre alımında kullanılmak üzere tanımlanacak, nakdi ödeme yapılmayacak.

Mazot ve gübre desteğinden yararlanmak isteyen çiftçiler, taleplerini 30 Aralık'a kadar yazılı olarak bildirecek.

Kuru tarımda dane zeytine dekar başına 575 kilogram, zeytinyağına 115 kilogram, sulu tarımda dane zeytine 850 kilogram, zeytinyağına 170 kilogram verim miktarına kadar destekleme ödemesi yapılacaktır.

Organik ve iyi tarım

2016 üretim yılından başlamak üzere toplam 5 üretim yılı organik tarım veya iyi tarım uygulamaları destekleri ödemesinden faydalandırılan araziler, 2022 üretim yılında yetiştirilen ürünün bulunduğu kategoriye bakılmaksızın Tebliğ ekinde belirtilen "3. Kategori" birim fiyatı üzerinden desteklenecek.

Ormandan tahsisli arazilerde desteklere konu ve tahsis amacına uygun ürünlerin üretilmesi halinde, bu ürünlerin yetiştirildiği araziler 2022'de aynı kategori desteklerinden faydalandırılacaktır.

2020 yılı beyannamesine istinaden belgelendirilmiş sertifikalı veya standart fidan ve sertifikalı veya standart Antepfıstığı üretim materyali kullanıldığında 2021 yılında faturalandırılan fidanlarda bitki muayene raporu şartı aranmayacaktır. Bu yıl faturalandırılmış fidanların ise bitki muayene raporuna sahip olması gerekecektir.

Desteklemelere ilişkin yapılan başvurularda hizmet bedelinin yatırıldığına dair makbuz veya alındı belgesini ibraz etmeyenler ile e-Devlet Kapısı üzerinden yapılan başvurularda hizmet bedelinin Ziraat Bankası tarafından destekleme ödemesi tutarından tahsil edilmesine dair taahhüdü onaylamayanlar, Tebliğde anılan destekleme ödemelerinden faydalanamayacaktır.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında desteklenen ürünlerin ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararı'nda belirlenen havzası dışında yetiştirilmesi durumunda mazot, gübre, fark ödemesi, sertifikalı tohum kullanım ve fındık alan bazı gelir desteği ödemeleri yapılmayacaktır.

Tebliğ, 1 Ocak 2022'den itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

"Antibiyotiklerin yüzde 70'i tarımda kullanılıyor"

"Tarım ve hayvancılıkta da antibiyotik kullanımı kısıtlanmalı" diyen Prof. Dr. İsmail Balık, antibiyotiklerin yüzde 70'inin tarım sektöründe kullanıldığını söyledi.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İsmail Balık, "Bilinçsiz antibiyotik kullanımı bu şekilde devam ederse 100 yıl öncesi döneme geri döneceğiz. Sıradan, basit enfeksiyonlar bile antibiyotik direnci yüzünden tedavi edilemez duruma gelecek. Bu ilaçları bilinçli kullanmak zorundayız" dedi.

İlaç Bilincini Geliştirme ve Akılcı İlaç Derneği Başkanı da olan Balık, 18-24 Kasım Dünya Antimikrobiyal Farkındalık Haftası dolayısıyla antibiyotik direncinin yaratabileceği sağlık sorunları ve akılcı antibiyotik kullanımının önemine ilişkin bilgileri paylaştı.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) antibiyotik direncini en önemli 10 sağlık problemi arasında gösterdiğini hatırlatan Prof. Dr. Balık, Dünya genelinde sadece 2019 yılında antibiyotik direncine bağlı bakteri enfeksiyonları nedeniyle 1,3 milyon kişi hayatını kaybetti. Eğer bu şekilde giderse 20-30 yıl içerisinde yılda 10 milyon kişinin antibiyotik direnci nedeniyle oluşan bakteri enfeksiyonlarından kaybedileceği düşünülüyor. Bu çok ciddi bir sorun" uyarısında bulundu.

Prof. Dr. İsmail Balık, tarım ve hayvancılığın antibiyotiğin en yaygın kullanıldığı alanlardan biri olduğunu vurgulayarak şu bilgileri paylaştı: "Antibiyotiklerin yüzde 70'i tarım ve hayvancılıkta, yüzde 30 kadarı da insanların tedavisinde kullanılıyor. Yani tarım ve hayvancılıkta da antibiyotik kullanımının kısıtlanması gerekiyor. Çünkü bitkilerden ve hayvanlardan insanlara uzanan bir döngüde antibiyotik direnci yayılıyor, üstelik doğada kimyasal bir zehirlenme de meydana geliyor" dedi.

Ekonomide korkunç rakamı besici açıkladı: 1.5 milyon

Emek Partisi'nin (EMEP) düzenlediği Kapitalizm Kıskaçında Tarım, Gıda ve Emekçiler Sempozyumu; üreticiler, akademisyenler ve konunun uzmanlarının katılımıyla bugün Ankara'da yapıldı...

Çiğçiler ve besiciler, Ankara'da düzenlenen 'Kapitalizmin Kıskaçında Tarım, Gıda ve Emekçiler Sempozyumu'nda, yaşadıkları sorunları anlattı. Ankara'nın Polatlı ilçesinde çiftçilik yapan Lokman Işık, **"Eve bir kilo soğanı artık pazardan götürüyoruz. Köylerimizde genç nüfus kalmadı, kimse çiftçilik yapmak istemiyor. 60 yaş üzeri çiftçiliğe devam ediyor"** dedi. Besici Metin Öz ise **"Şu bir yıl içerisinde 1,5 milyon inek kesildi. Bir ineğin kesilmesi, gıda güvenliği meselesidir. İnek olmazsa buzağısı olmaz, et olmaz, süt olmaz"** diye konuştu.

Emek Partisi'nin (EMEP) düzenlediği Kapitalizm Kıskaçında Tarım, Gıda ve Emekçiler Sempozyumu; üreticiler, akademisyenler ve konunun uzmanlarının katılımıyla bugün Ankara'da yapıldı. Makine Mühendisleri Odası Eğitim ve Kültür Merkezi'ndeki sempozyumda üreticiler, ekonomik kriz nedeniyle yaşadıkları sorunları dile getirdi.

"KÖY TASFİYE OLUYOR"

Sempozyumun "Dünya'da ve Türkiye'de Tarım" konulu oturumda, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden Prof. Dr. Metin Özügürlü, "Şehir nüfusu ilk defa kır nüfusunu geçti. İnsanın doğayla ilişkisinde, müşterek ihtiyaçlar çerçevesinde tarım yerini sanayiye bırakıyor. Köy, tasfiye oluyor, yerimi kente bırakıyor. Bir tarihsel

akış olarak resmetmek anlamlı olabilir. Üretici güçlerinin gelişmesinin etkileri olarak düşünebilir ama bu aynı zamanda uygarlık tasfiyesidir" dedi.

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde öğretim görevlisi olan Dr. Fatih Özden ise çiftçilerin kendi ürettiği ürüne yabancılaştığını ve Türkiye'de de buna benzer durumların yaşadığını söyledi.

Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanı Baki Remzi Suiçmez de tarımın dünü bugünü ve geleceği hakkında değerlendirmelerde bulundu.

Emek Partisi Genel Başkanı Ercüment Akdeniz ise, "AKP'nin ajandasında, tarımsal üretim, dağıtım ve pazarlamada rol oynayan tüm kurumların satılması, tarım desteklerinin atılması, küçük üreticilerin tarım şirketlerinin karşısında korunmasız bırakılması vardır. Tohumdan, yeme, ilaçtan gübreye dışa bağımlılığın artması... Gıda güvenliğinin yerine tedarikçilik vardır" diye konuştu.

Toplantıya Türkiye'nin farklı bölgelerinden katılan çiftçiler, ettikleri ürünlerde yaşadıkları sorunları şöyle anlattı:

"İKİ FİRMA ŞU ANDA TARIM KREDİLERE ET VERİYOR, ZARARI DEVLET ÖDÜYOR"

Suluova Besiciler Kooperatifi Başkanı Kenan Ağcihan: Ülke zor durumda, adam kalkmış gitmiş Endonezya'da tarım üretiyor. Beşli çete Tarım Bakanlığı'nda çok. Cumhurbaşkanı, 'Eti yüzde 30 düşürdük'... Ya neyi düşürdün? İki firmadan eti alıyor. İki firma şu anda Tarım Kredilere et veriyor, zararı devlet ödüyor. Biz de bağıyoruz, diyoruz ki 'Sayın Cumhurbaşkanım halktan al'. Şu anda Tarım Bakanlığı'nın internet sitesinde bir kilo et 120 lira maliyeti var. Şu anda 100 liraya satamıyoruz. Bu zararı kim ödeyecek?

"BİR YIL İÇERİNDE 1,5 MİLYON İNEK KESİLDİ"

Besici Metin Öz: Hayvancılıkta en büyük gider yem. Yemin içerisinde mısır, buğday, arpa, soya var. Mısır Amerika'dan, soya Arjantin'den geliyor. Buğdayımız Rusya'dan, ayçiçeği küspemiz Ukrayna'dan geliyor. Hatta bir ara savaştan dolayı ayçiçeği küspesi gelmedi, yolunu gözledik. Bu zararların sonucunda da küçük aile işletmeleri dayanamadılar, inekleri kesime yolladılar. Şu bir yıl içerisinde 1,5 milyon inek kesildi. Bir ineğin kesilmesi, gıda güvenliği meselesidir. İnek olmazsa buzağısı olmaz, et olmaz, süt olmaz.

"FINDIK DİREKT SERBEST PİYASAYA BAĞLI"

Artvinli çay ve fındık üreticisi Murat Üzüm: Çayımızda kota belirlenirken yüzde 50'sini ÇAYKUR alıyor, yüzde 50'sini serbest piyasa alıyor. Sabahın erken saatlerinde başlayıp zor şartlar altında çayla ilgilenirken aldığımız emeğin karşılığını,

kota ve kontenjan uygulandığı için kaybediyoruz. Fındık daha kötü. Çaya nazaran fındıkta hayatın direkt serbest piyasaya bağlı. Bu seneki fındık randımanım 54 liraya geldiği halde ben 44 liraya sattım. Çünkü başka yere veremiyorum, fındığın başka alıcısı yok.

"EVE BİR KİLO SOĞANI ARTIK PAZARDAN GÖTÜRÜYORUZ"

Polatlılı çiftçi Lokman Işık: Pancar ekiyordum, 600 tonun üzerinde kotam vardı. Şimdi bir kilo pancar ekemiyorum. Maliyet çok fazla. Soğan ürettiyordum, dönem dönem kapımıza geldiler, 'hain' ilan ettiler. Eve bir kilo soğanı artık pazardan götürüyoruz. Köylerimizde genç nüfus kalmadı, kimse çiftçilik yapmak istemiyor. 60 yaş üzeri çiftçiliğe devam ediyor. Sonuç; 'Biz üreteceğiz' diyoruz ama hiçbir siyasinin üretim üzerine politikası yok. Biz, atadan ne gördüysek o şekilde devam ediyoruz.

Mersinli üretici Feyyaz Görgülü: Zeytin, narenciye, tamamen ürettiğimiz ürünlerimiz. Geçen yıl 50 kiloluk çuvala 150 lira verirken bu yıl 700 liraya kadar çıktı. Mazot, ilaç ona keza... Festivalini yaptığımız üzümü 3 liraya sattık. Bizim de sizlerin gibi çocukları var. Onların okulları var.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Putin'le tahıl ve gaz merkezini görüştü

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi.

Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, görüşmede Erdoğan, tahıl ihracına ilişkin İstanbul Anlaşması'nın 120 gün süreyle uzatılması konusundaki yapıcı tutumu için Putin'e teşekkür etti. Erdoğan, Rusya-Ukrayna savaşının uzamasının riskleri artıracığını, bu nedenle diplomatik görüşmelerin canlandırılması gerektiğini belirtti.

Putin'in Türkiye'de bir doğalgaz merkezi kurulması teklifinden memnuniyet duyduklarını dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, ortak hedeflere bir an önce ulaşmak için ekiplerin gereken teknik, hukuki ve ticari değerlendirmeleri yapacaklarını kaydetti.

TOBB, EYT'den endişelerini iletti

Emeklilikte Yaşa Takılanlar'a (EYT) ilişkin düzenlemede son dönemece girildi. Konuya ilişkin yasa taslağı, Aralık ayı içinde TBMM'ye sunulacak.

İş dünyası tarafında ise düzenlemeler sonrasında oluşabilecek sıkıntılar tartışılıyor. TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu'nun konuya ilişkin endişeleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bilgin'e ilettiği öğrenildi. Edinilen bilgiye göre görüşmede, düzenlemeyle birlikte yoğun emeklilik başvuruları gelebileceği ve bu durumun hem işgücü açığı hem de kısa süreli büyük bir mali yük ortaya çıkarabileceği dile getirildi.

İş dünyası EYT sorununun çözümünde ortaya çıkan kapsamın çalışma hayatına yönelik olası olumsuz etkilerine ilişkin çeşitli kanallardan girişimlerini sürdürüyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, 8 Eylül 1999 öncesi işe girenlerin prim şartını doldurması kaydıyla düzenleme kapsamında olduğunu açıkladı. Bu kapsamda da Kasım ayı itibariyle 1,5 milyon kişinin bulunduğunu bildirdi. NB EKONOMİ'nin edindiği bilgilere göre, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu, geçen hafta içinde iş dünyasının endişe ve çözüm önerilerine yönelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin ile bir araya geldi ve endişelerini dile getirdi. TOBB, düzenlemeye karşı olmadığını ancak çalışma hayatındaki ve ekonomiye etkileri, işletmelere gelecek ilave yükler konusunda daha detaylı çalışmalar yapılması gerektiğini daha önce savunmuştu.

5000 gün prim ve 50 yaş kriteri

EYT sorunu, 8 Eylül 1999 itibariyle emeklilikte yaş ve prim gününü artıran düzenlemeden kaynaklanıyor. Bu tarihte yürürlüğe giren düzenleme, prim günü

yanında yaş ve sigortalılık süresini de kriterlere bağlıyor ve işe giriş tarihleri itibariyle kademeli olarak yaş ve prim gün sayısını artırıyordu.

Son olarak hükümet bu alanda bir düzenleme sözü verdi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Aralık ayında TBMM'ye sunulacak teklifin hızla yasalaşmasını ve Ocak 2023 ayı içinde uygulamaya girmesi yönünde irade bildirdi. Ayrıca düzenlemenin 1999 öncesindeki 5 bin gün prim ve 50 yaş kriterini sağlayanları tamamen kapsayacağını, yaklaşık 1,5 milyon kişilik bir kitlenin bu şartları doldurduğunu kaydetti.

Bu durum, işverenler açısından özellikle deneyimli çalışanların hızla emekli olmasına yol açabilecek bir uygulama olarak ortaya çıktı. Firmalar, kalifiye ve deneyimli elemanları kaybetme riski yanında, bu kişilerin yüksek tazminat tutarlarıyla da karşı karşıya kalabilecek. Üstelik, Ocak ayında asgari ücrete yapılacak artış sonrası da ücretlerde yukarıya doğru bir baskı oluşacak. Bu durumun iş ortamında sıkıntılara yol açabileceğinden endişe ediliyor.

İş dünyası bu geçiş sürecinde, kıdem tazminatları için mali destek, çalışanların dolayısıyla rekabet gücünün de korunması için emekli olup da çalışmaya devam etme yönünde özendirici yaklaşım uygulanmasını talep ediyor. TOBB yanında, TİSK de benzer yaklaşımı içeren bir girişimde bulunduğunu, Bakanlığa bir rapor sunduğunu önceki haftalarda açıklamıştı.

İşgücü kaybı %30'lara varabilir

TOBB Başkan Yardımcısı ve Kocaeli Sanayi Odası Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, NB EKONOMİ'ye yaptığı açıklamada, düzenlemenin kıdem tazminatı yükü ve nitelikli eleman kaybı gibi ciddi riskler barındırdığını kaydetti. Kendi hesaplamalarına göre, işgücü kaybının yüzde 30'lara varabileceğini söyleyen Zeytinoğlu, "Finansmana erişimin kısıtlı, nakit akışlarının sıkışık olduğu bu dönemde yüklü bir tazminatla karşılaşmak bizleri daha da zorlayacaktır" dedi.

Bakan Nurettin Nebati: Türkiye'ye yönelik kara para soruşturması söz konusu değil

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Twitter hesabından yaptığı paylaşımda "Ülkemize yönelik bir kara para soruşturması açılması ya da ülkemizin FATF kara listesine alınması kesinlikle söz konusu değildir" ifadelerini kullandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, son dönemde öne çıkan Türkiye'ye yönelik kara para soruşturması tartışmalarıyla ilgili bir açıklama yaptı. Bakan Nebati, Twitter hesabından yaptığı açıklamada şu ifadeleri kullandı: "Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak tüm birimlerimizle, kara para aklayıcılarına, terörizmi finanse edenlere ve her türlü suç örgütlerine karşı mücadelemiz dün olduğu gibi bugün de kararlılıkla devam etmektedir.

Öncelikle bugüne kadar yürürlüğe konulan varlık barışı düzenlemeleri, net hata ve noksan konusunda Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından ülkemize yönelik olarak yapılmış herhangi bir eleştirisi bulunmamaktadır.

FATF tarafından Ekim 2022'de yayımlanan basın bildirisinde ülkemizin konu ile ilgili ilave ve olumlu adımlar attığı açıkça kabul edilmiştir.

Bildiride, Türkiye'nin kara para aklama ve terörizmin finansmanı sistematiğini geliştirme hususunda yüksek seviyede bir siyasi taahhütte bulunduğu ve bu yönde ilave adımlar attığı ifade edilmiştir.

Bildiride, ülkemizin bu suçlarla mücadelede diğer hususlara ek olarak insan kaynağını güçlendirdiği ve iç dondurma kararlarını ülkemizin risk profili ile uyumlu bir şekilde kullandığı belirtilmiştir.

Ayrıca ülkemizin, özel önem atfedilen ve "Big 6" olarak ifade edilen FATF standartlarının tamamına geniş ölçüde uyumlu olduğu değerlendirilmiştir.

Ülkemize yönelik uluslararası kara para soruşturması açılacağına ilişkin gerçek dışı iddialar mesnetsiz olduğu kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin itibarını da zedeleyici niteliktedir. Ülkemize yönelik bir kara para soruşturması açılması ya da ülkemizin FATF kara listesine alınması kesinlikle söz konusu değildir.

Bir siyasi parti temsilcisinin hazırladığı ve adeta terör örgütlerinin basın bültenini andıran ısmarlama rapor, ülkemizin terörle her alanda mücadelesinden ve bu mücadelelerden elde edilen başarılarından duyulan rahatsızlığın bir tezahürü olarak değerlendirilmelidir.

Ülkemizin tüm paydaş kuruluşları bu kapsamdaki çalışmalarını eşgüdüm içerisinde sürdürmektedir."

Kesenin ağzını açtılar: İşte patronların 2023 asgari ücret tahmini

Asgari Ücret Komisyonu Aralık ayında 2023 yılı zammı için toplanacak. Toplantı öncesi patronlardan ilk sinyal geldi. Patronlar yüzde 100 zamma sıcak bakıyor. İşte patronların asgari ücret tahmini...

2021 yılında net 2.825 lira 90 kuruş olan asgari ücret, önce 2022 Ocak tarihinde yapılan yüzde 50 zamlı 4 bin 253 liraya ardından ise Temmuz ayında yapılan yüzde 30'luk ara zamlı 5.500 liraya çıkmıştı. Asgari ücret yüzde 80 artışa rağmen enflasyon karşısında pula dönerken, resmi görüşmelerin yapılacağı Asgari Ücret Komisyonu'nun toplanmasına 2 hafta kaldı.

Komisyon 7-8-9 Aralık'ta toplanacak ve milyonlarca çalışanın merak ettiği asgari ücret rakamını belirleyecek. Milyonlarca çalışanın gözü asgari ücret komisyonuna çevrildi.

Yıllık enflasyonun yüzde 85 olmasına dikkat çeken patronlar asgari ücretin yüzde 100 zamlı 4.250 TL'den 8.000-8.500 TL'ye çıkmasına sıcak baktıklarını, bazı patronlar ise 10 bin TL olması gerektiğini belirtiyor. İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç'ten ise bölgesel asgari ücret uygulaması çağırısı geldi.

8-8.500 ASGARİ ÜCRET BİZİM İÇİN MAKUL

Sabah Gazetesinde yer alan habere göre İstanbul Perakendeciler Derneği (PERDER) Başkanı Faruk Güzeldere, "Asgari ücrette bir yıllık enflasyon oranları baz alınıyor. Geçen yıl asgari ücreti baz aldığımızda 8 bin-8 bin 500 bandı bizim

açımızdan makul. Ancak devlet teşvikleri çok önemli. Bizim de maliyetlerimiz çok ciddi oranda arttı. Özellikle sigorta primlerinde ciddi teşvik gerekiyor" dedi.

İTO'DAN BÖLGESEL ASGARI ÜCRET ÖNERİSİ

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, asgari ücretin bölgesel olarak belirlenmesi gerektiğini söyledi. Avdagiç, "Nasıl Türkiye yatırım teşvikleri konusunda bölgelere ayrılmışsa, asgari ücretin de bölgesel belirlenmesi gerekiyor. İstanbul'daki bir asgari ücretle, 5-6'ncı teşvik bölgesindeki asgari ücret aynı olmamalı" dedi.

PATRONLARDAN 10 BİN TL OLSUN TALEBİ

Erdemoğlu Holding Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Erdemoğlu, asgari ücretten tasarrufu doğru bulmadıklarını belirterek, "Bu dönemde özellikle ücretli çalışanlar enflasyon nedeniyle ciddi bir baskı altında. Ben haklıyım sen haklısını bir kenara bırakıp aynı gemide olduğumuzu düşünmek zorundayız" dedi.

Asgari ücretin hiçbir dönemde 500 doların altına düşmemesi gerektiğini anlatan Erdemoğlu, "500 doları baz aldığımızda şu anki dolar kuruna göre asgari ücretin minimum 9 bin TL olması gerekiyor. Ancak yılbaşından sonra dolar da artar. O nedenle asgari ücretin 10 bin TL olması gerektiğini düşünüyoruz. Bu rakamı destekliyoruz" diye konuştu. Kendi grup şirketlerinden asgari ücretle çalışanın olmadığını anlatan Erdemoğlu, "Bizde bu oran zaten hep daha yukarıda oldu. Yeni zam sonrasında da üstünde veririz" ifadelerini kullandı.

"11-12 BİN TL OLMASI GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNÜYORUZ"

DİSK Yönetim Kurulu Üyesi ve Gıda İş Başkanı Seyit Aslan da, yüksek enflasyona dikkat çekerek, şunları anlattı: "Bu enflasyonda en çok asgari ücretle geçinenler eziliyor. Enflasyon durmadığı sürece çalışanlara yapılan zamlar da eriyor. O nedenle enflasyonun durdurulması halinde işçiler 8.500-9.000 bandını kabul ediyor.

Ancak DİSK olarak biz 24 bin TL yoksulluk sınırını baz alıyoruz. Bir ailede iki kişinin çalıştığını düşündüğümüzde gelirin en azından yoksulluk sınırına yakın olması gerektiğini dikkate alarak asgari ücretin en az 11-12 bin TL olması gerektiğini düşünüyoruz."

Seçimden sonra hangi ittifak ‘nasıl bir ekonomi’ politikası uygular?

Alaattin AKTAŞ

21 Kasım 2022 Pazartesi

Seçime kaldı yedi ay, belki daha daha az ve iki ittifaktan biri galip çıkacak.

✓ Peki seçimden sonra hangi ittifak nasıl bir ekonomi politikası uygulayacak? Para politikası tercih ittifaklara göre çok değişik mi olacak, yoksa sandıktan kim galip çıkarsa çıksın aynı doğrultuda bir para politikası mı görülecek?

✓ Seçim sonrasında yüzde 35’ler dolayına inmesi beklenen enflasyon sayesinde faizle olan makas daraldığı için iki oranı birbirine yaklaştırmak daha kolay olacak. Yani enflasyon aşağı giderken faiz de artırılabilecek.

✓ Bugün için hayal gibi görünen "tatlı" bir dert yaşayabiliriz. Döviz girişı çok hızlanır ve kur düşerse bu sefer de ona karşı önlem almak gerekecek.

Zamanında yapılacak seçime şunun şurasında yedi ay kaldı. Görünürde hazıranda sandık başına gidilecek. Ama hala belirsizliğini koruyan bir dizi konu var.

Örneğin adaylar... Bakmayın Cumhur ittifakının adayının Erdoğan olacağına ilişkin kabule, bu adaylığı Erdoğan bile öyle büyük bir gövde gösterisiyle açıklamadı. Kaldı ki Anayasa’nın 101’inci maddesi dururken Erdoğan bir daha aday olabilir mi, önümüzdeki dönemde bu konu çok tartışılacak. Yoksa böyle bir tartışmaya meydan vermemek için Meclis kendini feshetme yoluna gidip erken seçim kararı alacak ve böylece Erdoğan’ın yeniden adaylığı konusunda herhangi bir tereddüt yaşanmasının önüne bu şekilde mi geçilecek? Bu durumda seçime yedi ay bile kalmamış demektir.

Diğer yanda Millet ittifakının adayı belli değil. “**Hala belli değil**” demek bana pek doğru gelmiyor, çünkü böyle bir yaklaşımdan sanki şimdiye kadar aday mutlaka ilan edilmeliydi gibi bir şartlanmışlık çıkıyor.

Ama bir şekilde adaylar belli olacak ve seçim zamanında ya da birkaç ay erkene alınarak yapılacak. Sonuçta yapılacak... Sandıktan da iki ittifaktan biri galip çıkacak.

Bugün üstünde durmak istediğim seçim sonrasının ekonomi politikası, ağırlıkla da para politikası... Seçimi hangi ittifak kazanırsa nasıl bir ekonomi politikası uygular ya uygulanması gereken, kaçınılmaz olan politika ne?

Kesin olan, çok şey değişecek

Önce şu gerçeğin altını kalın bir şekilde çizelim...

Seçimi hangi ittifak kazanırsa kazansın şimdiki para politikası terk edilecek, edilmek zorunda kalınacak.

Sandıktan Millet ittifakının çıkması halinde zaten politika değişecek de, Cumhur ittifakı da seçimi kazandığı takdirde bu politikayı sürdüremeyecek.

Zaten şu an ortada ayakları yere sağlam basan bir para politikası olduğu söylenebilir mi!

Baz etkisine dayalı yıllık enflasyon düşüşü, bunun yaratacağı iyimserlik dalgasının yılbaşında verilecek yüksek ücret artışlarıyla desteklenmesi, ihtiyaç kredisi dışında kalan kredi faizlerinin olabildiğince aşağı çekilmesi ve bu şekilde piyasaya kaynak aktarılması ve bu şekilde seçime gidilmesi...

Eğer bu sürdürülebilir ve iyi bir politikaysa seçimi kazandığı takdirde Cumhur ittifakının tercihi olmaya devam edecektir. Ama bu sürdürülebilir bir politika değil ki..

MİLLET İTTİFAKININ NE YAPACAĞI ZATEN BELLİ

Daha önce de yazmıştım; seçim sonrasında kilit kurum Merkez Bankası olacaktır. Aslında Merkez Bankası şimdi de ekonomide kilit kurum ama işlevini yitirdiği için işler iyi gitmiyor.

Millet ittifakının bu konudaki taahhüdünü biliyoruz:

“Merkez Bankası liyakatli kadrolara emanet edilecek ve yasasının öngördüğü şekilde çalışma olanağına kavuşacak. Merkez Bankası neyi gerekli görüyorsa onu yapacak.”

Gerçek merkez bankacıların da şu koşullarda ne yapacakları belli değil mi... Tüm dünya enflasyona karşı ne yapıyorsa bizde de yapılması gereken o. Dolayısıyla Millet ittifakının iktidarında Merkez Bankası asli görevine dönecek.

Millet ittifakının Merkez Bankası ile ilgili bir taahhüdü daha var, onu da unutmayalım. Merkez Bankası İdare Merkezi yeniden Ankara'ya getirilecek.

Faiz artışı + döviz girişi=Enflasyon düşüşü

Seçim yapıldı ve varsayalım sandıktan Millet ittifakı galip çıktı. Merkez Bankası'nın bağımsız hareket edebilir hale gelmesinin ilk etkileri neler mi olur?

■ **Faizin piyasa koşullarına uygun bir şekilde belirleneceği anlaşılır anlaşılmaz kur gerilemeye eğilimine girer.**

■ Kurdaki gerileme eğilimiyle birlikte portföy yatırımı için döviz akmaya başlar. Elini çabuk tutup yüksek kurdan girmek isteyen yabancı adeta yarışır ve kurdaki gerileme iyice hızlanır.

■ **Kurun olması gerekenden hızlı yükselmesi kadar, aynı şekilde hızla düşmesi de bir dizi sorun doğurur. Merkez Bankası'nın dış ticaret dengesini gözeterek kurun çok hızlı düşmesini önlemek için döviz alımı yapması gerekir. Hem böylece swap gibi anlaşmalarla bulunan dövizle göstermelik bir şekilde oluşan rezerv negatiften sıfıra yaklaşır ve artıya geçebilir. Merkez Bankası bu döviz emmediği takdirde Türkiye bu sefer ucuz dövizin yol açtığı ithalat patlamasıyla başka bir ödemeler dengesi krizine girer.**

■ Enflasyon, seçime kadarki politikalara bağlı olarak, Merkez Bankası'nın faiz artıracığı yılın ikinci yarısında yüzde 35'ler civarına düşebilir. Dolayısıyla faiz-enflasyon makası şimdikine göre çok daralmış olacak ve faizi yüklü bir şekilde artırmak bile gerekemeyecektir. Hem zaten faiz kısa sürede öyle çok hızlı bir şekilde artırılamaz. Bankalar son dönemde almak zorunda bırakıldıkları çok düşük faizli kağıtlar yüzünden (faiz artırılınca mevcut kağıtların değer düşeceği için) bir anda büyük sorun yaşar ve zarar yazmaya başlar. Bankaların zarar eder duruma düşmesi ekonominin en önemli ayağında çok önemli bir sorun oluşturur. Bankaların sorunlu hale gelmesini hiçbir iktidar göze alamaz. Dolayısıyla faiz kesinlikle bir anda çok yüklü oranda artırılamaz ya da bankalara sabit faizli olanlar dışında da döviz ya da TÜFE'ye endeksli yüklü miktarda kağıt satılarak zararın bu kağıtlarla dengelenmesi sağlanır.

■ **Döviz girişi Türk menkul kıymetlerinin hızla değer kazanması sonucunu doğurur. Bu giriş sayesinde Hazine kağıtlarına talep artar ve faizin kendiliğinden bir denge bulmasının yolu açılır. Hazine daha uygun koşullarda borçlanır. Ayrıca gelen dövizin bir kısmı BİST'e kanalize olur. Hisse senedi fiyatlarında çok hızlı artışlar görülebilir.**

CUMHUR İTTİFAKI ÇOK FARKLI ADIMLAR ATABİLİR Mİ?

Gelelim diğer olasılığa... Seçimi Cumhur ittifakının kazanması halinde şimdiki ekonomik uygulamaların süreceğini düşünüyorsanız fena halde yanıyorsunuz demektir.

Şu anki uygulamaların tümüyle seçime kadar idare etmeye dönük tercihler olduğu ortada. Döviz kurunu baskıla...

Kredi faizlerini baskıla ama kredi verilmesini de baskıla...

Yüksek faizli kredi açan bankalara düşük faizli kamu kağıdı alma zorunluluğu getir, aynı şekilde döviz hesabının oranı yüksek olan bankaları aynı zorunluluğa tabi tut, bu sayede Hazine kağıtlarının faizini **“bankaların zorunlu talebi”** sayesinde aşağı çek...

Mevduata yüksek faiz veren bankalara aba altından sopa göster...

Sonuçta geçenlerde yazdığım gibi **“Bugün bankaları döven yarın dizini döver”** durumu yarat!

Nereye kadar?

Seçime kadar!

Bir anda değilse bile zaman içinde yayı çok fena geren bu uygulamalar terk edilecek.

Bankalar için **“Ne halleri varsa görsünler”** denilemeyeceğine göre...

Cumhur ittifakı ve faiz...

Millet ittifakı faizi artıracak da Cumhur ittifakı bundan kaçınabilecek mi, hiç sanmıyorum. Seçim sonrasının ekonomik tablosunda en büyük avantaj yıllık enflasyonun yüzde 35’ler dolayına düşmesi olacaktır.

Seçime kadarki uygulamaların etkisiyle bu oran bir miktar yukarıda da olabilir ama yine de en azından şimdiki düzeye göre önemli bir düşüş sağlanacaktır. Bu da yavaş yavaş artırılacak faizi enflasyona yaklaştırma olanağı verecektir.

Kaldı ki ister Millet ittifakı, ister Cumhur ittifakı hangisi olursa olsun faiz üstündeki baskıyı kaldıracaklarına ilişkin bir imada dahi bulunsalar enflasyonu yukarı iten temel etken olan kur yönünü aşağı çevireceği için enflasyonda da olumlu gelişme yaşanacaktır. Birbirini besleyen olumlu bir zincir oluşacak ve bu durum enflasyonla faiz arasındaki makasın daralmasına da katkıda bulunacaktır.

İlk faiz artışı olmayacak

Geçen yıl eylülde başlatılan faiz indirimi uygulamasıyla öyle bir algı oluştu ki bu iktidar faizi hep indiriyor. Oysa faiz geçmişte kaç kez önemli ölçüde yukarı çekildi. Hatırlatalım:

■ **Merkez Bankası Para Politikası Kurulu 21 Ocak 2014’te toplandı ve faizde değişikliğe gitmedi. Ancak izleyen günlerdeki gidişatı iyi görmeyen Merkez Bankası bir ara toplantı yapmaya karar verdi ve bir hafta sonra 28 Ocak 2014’tek toplantıda faizi yüzde 4.50’den yüzde 10’a çıkardı.**

■Faiz 31 Mayıs 2018'de yüzde 8'den yüzde 16.50'ye yükseltildi. Kurdaki tırmanış hız kesmeyince Merkez Bankası bir ara toplantıyla 7 Haziran 2018'de bu sefer faizi bir kez daha yükseltip yüzde 17.75 olarak belirledi.

■**Rahip krizi döviz tırmandırıyordu ve faizi bir kez daha ve daha yüklü artırmaktan başka çare kalmamıştı. Faiz bu kez 13 Eylül 2018'de yüzde 17.75'ten yüzde 24'e çıkarıldı.**

■Faiz 2020 yılında 19 Kasım'da yüzde 10.25'ten yüzde 15'e yükseltildi. Ancak görünür faiz yüzde 10.25 olmakla birlikte filen uygulanan yüzde 14 civarındaydı, dolayısıyla gerçek artış düşüktü. Yüzde 15 faiz yeterli görülmedi ve artış devam etti; politika faizi 24 Aralık'ta yüzde 17'ye, 18 Mart 2021'de yüzde 19'a çıkarıldı.

Sonrasını iyi hatırlıyoruz. Geçen yıl marttan eylüle kadar yatay gidiş; eylül-aralık döneminde 5 puan indirim, bu yıl ağustosa kadar yine yatay, ağustos-ekim döneminde 3.5 puan indirimden sonra bu hafta yüzde 9'a inilmesi kararı...

Dolayısıyla AKP'nin hiç faizi artırmayan bir parti olduğu söylenemez. İşte örnekler ortada. Geçen yıl başlatılan faiz indirimi enflasyon pahasına ekonomiyi canlı tutmaya dönük bir tercihti, o kadar.

Normalleşmek ya da normalleşmemek!

Bir kez daha altını çizmekte yarar var, şu an uygulanan politika tümüyle seçime odaklı. Bu bir tercih sonuçta. Ama sağlıklı bir ekonomik gidişat için neler yapılması gerektiği de belli. Ancak ya ekonomiyi normalleştirme kavramına çok farklı anlamlar yüklenirse? Daha içe kapalı bir tercih örneğinin...

Bu tercih arzulanır belki ama uygulamaya konulabilir mi? Çok zor, hatta mümkün değil!

Döviz ihtiyacı olmasaydı, belki...

Türkiye'nin döviz ihtiyacı var ve hep olacak. Bakmayın cari açığı kapatacağınız söylemlerine... Bu öyle kolay kolay gerçekleştirilemez. Bu döviz ihtiyacını şu dönem Ali'nin dövizini Veli'ye aktararak, bir cepten diğer cebe koyarak hallettik. Devamı gelmeyecek. Taze döviz ihtiyacı duyulacak ve bunun uzun soluklu kaynağı da ne Körfez, ne Rusya; kaynak Batı.

CHP Lideri Kılıçdaroğlu bir süre önce Londra'ya boşuna mı gitti, hükümet üyeleri de Londra'ya, ABD'ye boşuna mı gidiyor? Herkes biliyor ki Türkiye'nin yüzü aslında ara ara başka yönler bakılsa da Batı'ya dönük. Döviz kısa süreliğine başka şekillerde de bulabiliriz; ama bize kalıcı döviz, yani yatırım da lazım.

Dolayısıyla seçimden sonra gelir geçer değil, kalıcı döviz bulacak adımlar attık attık; atamazsak, bunun gereği olan düzenlemeler yapamazsak çaresiz içe kapanacağız ve **"Ah 2021, 2022; ne güzel günlermiş"** diyeceğiz...

REEL SEKTÖR ÖNLEMİNİ ŞİMDİDEN ALMALI

Seçimden sonra kazanan kim olursa olsun atılacak adım adeta belli; para politikası değişecek.

Faiz yukarı gittiğinde kur düşecek, hatta muhtemelen müdahale etmeyi gerektirecek ölçüde düşecek. Bu durum ihracat avantajına bir ölçüde sekte vuracak. Dolayısıyla öncelikle ihracat yapan şirketlerin yeni kur dengesine adapte olmak için şimdiden önlemlerini almaları gerekiyor.

Değişecek para politikası finansmana erişimin daha pahalı hale gelmesine yol açacak. Bu da şimdiden gözetilmesi gereken bir durum.

Şu kesin; 2023 seçimi Türkiye'de şimdiye kadar görülmedik ölçüde değişimlere yol açacak bir seçim olacak. Hem ekonomi, hem diğer yönlerden...

Bakın şimdi bu hiç olmadı

Güven SAK

21 Kasım 2022 Pazartesi

Türkiye'nin orta vadeli bir ekonomi stratejisi olmadığını; öyle yelkensisiz ve rotasız açık denizde sürüklendiğimizi, bugünlerde bir tek gemiyi batırmamaya gayret ederek durumu idare ettiğimizi, Türkiye'nin Şarm El Şeyh'teki COP27'de açıkladığı NDC (karbon salımlarını azaltma niyet belgesi) ayan beyan ortaya koydu 15 Kasımda. Açıklanan niyet belgesi hakikaten "Yok artık" dedirtecek cinstendi. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın 2021'de açıkladığı 2053 net sıfır yılı hedefi iddialı bir niyet belgesi ile ulaşılabilirdi. Açıklanan bu belge ile birlikte 2053 net sıfır yılı hedefi hayal oldu. Şimdilik.

Halbuki bakın COP27 geçen Cuma bitmedi. Sonuç bildirgesi ile ilgili tartışmalar hafta sonuna sarktı. Avrupa Birliği (AB), G7 ülkeleri geliştirmekte olan ülkelerin iklim değişikliği kaynaklı kayıplarının telafisi için söz verirken Paris anlaşmasındaki 1,5 derecelik ısınma hedefinin korunması gerektiği konusunda ısrarlılar. Hatta AB'nin İklim Temsilcisi Frans Timmermans COP 27'yi terk edebileceklerini bile söyledi. Bu iddiasız niyet belgesi ile Türkiye 21. Yüzyılın temel meselesinde asıl oynaması gereken rolü oynamadı. Gelişmiş ülkeler ile geliştirmekte olan ülkeler arasındaki tartışmada bir nevi sessiz kaldı. Bir fırsatı daha heba ettik bana sorarsanız.

Halbuki hem "Dünya beşten büyüktür." ile uyumlu bir iklim politikası yönetişimi tartışması açmak için bulunmaz bir fırsattı, hem de Doğu Akdeniz İklim Forumu tartışması ile bir yeni alan açmak için Şarm El Şeyh toplantısı çok uygundu doğrusu. Ama kapsamlı bir politika çerçevesi olmaması ve idarenin birbirinden kopukluğu fırsatın yine heba olmasına neden oldu. Müsteşarlıkları 2018'de kapatmanın bedeli çok ağır Türkiye için hakikaten.

Peki, ben revize niyet belgesi konusunda neden iyimserim? Gelin anlatayım.

COP 27'de açıklanan niyet belgesi ile 2053 net sıfır hedefi gerçekte hayal oldu

Gerçi hepimiz biliyorduk geminin bir rotası olmadığını. Hepimiz kabullenmiştik rotası olmayana yelken bile gerekmediği gerçeğini. Aramıyorduk zaten bir ekonomi politikası çerçevesi filan. Hepimiz biliyorduk ekonomi politikası diye açıklanan düzenlemelerin ana amacının seçime ulaşmak olduğunu. Seçimin ertesi gününün nasıl olacağını şimdilik pek dikkate alınmadığını.

Ama yine de umutluyduk doğrusu özellikle iklim politikası bahsinde. Öyle rotasız-yelkensiz sürüklenirken ekonomi, Türkiye 2021 yılında iklim politikasında hareket geçmişti. 2015 yılında ilk imzacılarından olduğumuz Paris İklim Anlaşması Ekim 2021’de mecliste onaylanmıştı. 2053 Net Sıfır Yılı hedefi “Hadi bakalım galiba bir şeyler oluyor.” dedirtmişti. Sonra bu yılın Şubat ayındaki İklim Şurası başarılı geçmişti. Panayır yeri gibiydi, herkes oradaydı, konuştu. Bu ay ortalıkta dolaşmaya başlayan İklim Kanunu taslağı ilk adım olarak son derece uygundu. İşler sanki yolunda gidiyordu. Ancak Ankara’da iklim politikası söz konusu olduğunda işlerin yolunda gitmediğini COP 27’de Kasım ayında açıklanan niyet belgesi ile gördük.

Neden? Niyet belgesi demek, iklim politikası hedeflerinin ekonomi politikası hedefleri ile buluşması demek aslında. Bu buluşma enerji planlaması tasarımı vasıtasıyla olacaktı. Çünkü enerji politikası aslında ekonomi politikasıdır. Ekonomi politikası ise esasen iklim politikasıdır.

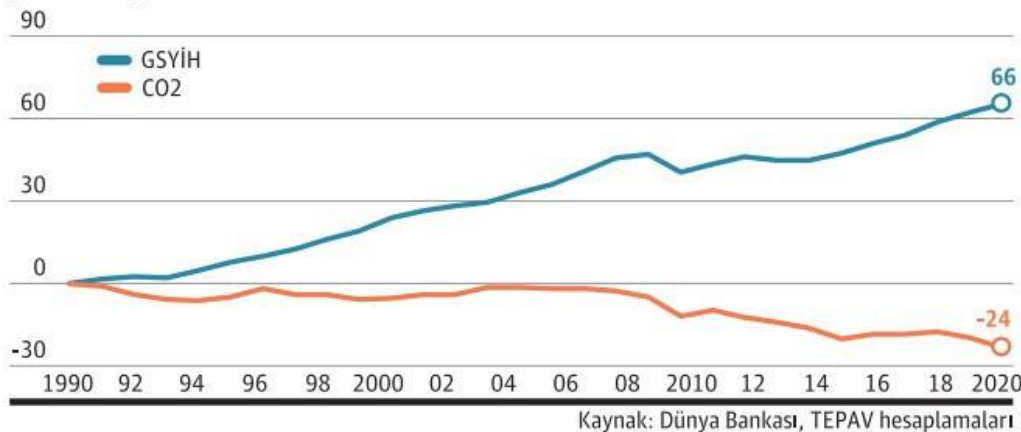
Ekonomi politikası artık iklim politikası önceliklerine uygun tasarlanmalıdır

Şimdi burada aklımdakini doğru anlatayım, önemli çünkü. Aklımdaki kesinlikle şu dünden kalma önerme değil: Büyüme ile birlikte karbon salımları arttığı için ekonomi politikası aslında iklim politikasıdır. Hayır. Tam tersine. Büyüme ile birlikte karbon salımlarını artırmayan yeni teknolojilere geçişi kolaylaştıracak teknolojik dönüşümü sağladığı için ekonomi politikası artık iklim politikasıdır. Nedir? Sanayinizde, tarımınızda, hizmet sektörlerinde teknolojik sıçrama için ekonomik politika tercihlerinin iklim politikası önceliklerine dayalı olarak saptanması gerekir. Kalanı hikayedir.

İsterseniz önce bir numaralı grafiğe bir bakın. 1990’dan 2019’a Avrupa Birliği ülkelerinde büyüme ile karbon salımları arasında artık negatif bir ilişki var. Nedir? Büyüme oranı artarken karbon salımları artık azalıyor. Büyüme ve istihdam ile karbon salımları arasındaki ilişki tersine dönüyor teknolojik gelişme ile birlikte. İş süreçlerinin yeniden tasarımı, üretimde yeni malzemelerin kullanımı, değer zincirinin yeşil-dijital dönüşüme intibakı artık mümkün.

Avrupa Birliği’nin GSYİH ve CO₂ büyüme endeksi

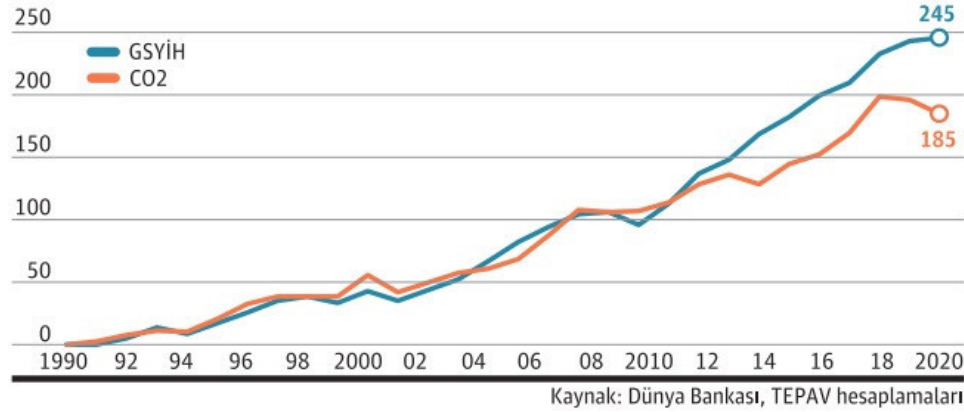
(1990 = 0), 1990-2019

Grafik aynı zamanda neden AB ülkelerinin COP27'deki tartışmada Rusya ve Suudi Arabistan gibi bu dönemin eziklerinin aksine 1,5 derecelik Paris Anlaşması hedefinde ısrarlı olduklarını da gösteriyor. Peki, Türkiye ne durumda? Grafik 2 büyüme ile karbon salımları arasındaki ilişkinin hala pozitif olduğu Türkiye'yi gösteriyor. Gerçi 2018'den beri atılan yenilenebilir enerji adımları nedeniyle salımlarla büyüme arasındaki güçlü pozitif ilişki zayıflamaya başlamış ama daha ikisi arasında ters bir ilişkiden söz etmek mümkün değil. Bu ne demek? AB'de olan teknolojik değişim daha burada başlamamış demek.

Türkiye'nin GSYİH ve CO₂ büyüme endeksi

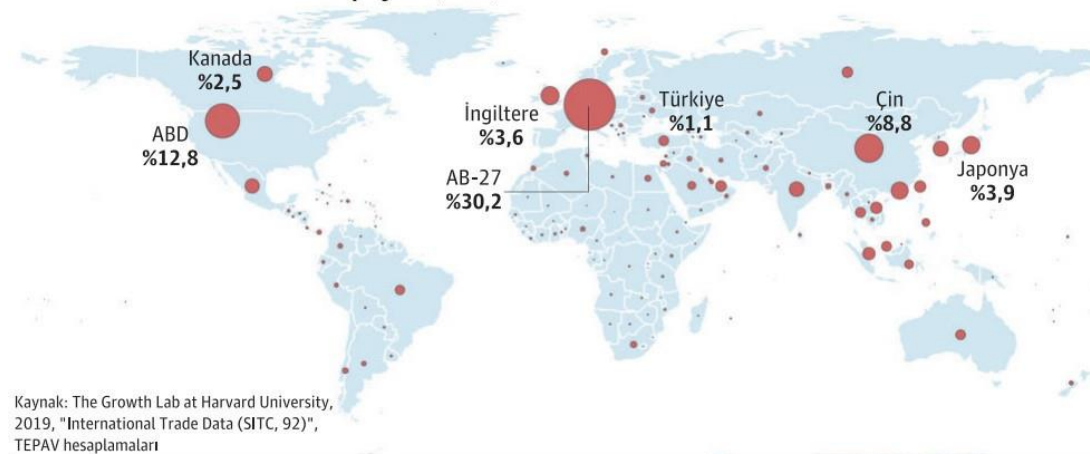
(1990 = 0), 1990-2019

İşte şimdi Yeşil Mutabakat, Türkiye'de sanayiden başlayacak teknolojik yenilenme için bir büyük fırsat demek. Türkiye yakında gelişmekte olan ülkelere sağlanacak kaynaklarla en hızlı dönüşebilecek örnek ülkelerden biri olabilir. Hangi takdirde? Rotasını doğru belirlemesi, yelkenini esen rüzgarla dolduracak biçimde açması halinde elbette.

Yoksa daha çok sürükleniriz. Seçimden sonra hızlı bir toparlanma ise hiç olmaz. Halbuki günün konusu o bence. Türkiye'nin ihracatının yüzde 60'ı G7 ülkelerine. İsterseniz dünyanın neresi en çok ithalat yapıyor diye bir bakın Grafik 3'e.

Ülkelerin küresel ithalattaki payları (2019)

AB dünyada toplam ithalatın yüzde 30'unu yapıyor, bir nevi dünyanın en zengin pazarı konumunda. G7 ülkeleri toplam küresel ithalatın yüzde 52'sini yapıyor bu arada. Çin'in toplam ithalat içindeki payı yüzde 8,8 civarında. Rusya bir Pazar olarak minnacık bir nokta. İşe yaramaz. Türkiye'nin işi Putin sonrası Rusya'yı küresel ekonomiye entegre etmek olmalı ama biz ufak işlerle uğraşıyoruz malum seçim var.

Artık ertesi günü tahayyül etmeye başlamanın zamanı geldi

Uzun lafın kısası, iklim politikasında bu niyet belgesi "mış gibi yapmayı" amaçlıyor. Olmaz. Türkiye'nin artık geçen yüzyıldan kalma idare yapısı ile yeni yüzyılın ekonomi politikası önceliklerini tasarlayabilmesi mümkün değil; gördüğüm. Elalem boşuna "İklim Değişikliği, Ekonomi ve Enerji Bakanlığı" demiyor yeni dönemin idari altyapısına.

Ama enseyi karartmamak lazım. Seçime çok az kaldı. Artık seçimden sonra bakarız. Zaten üç numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre, öyle ya da böyle, bakan yardımcılarının filan görev süresi doluyor, hepsinin seçimden sonra yeniden atanması lazım. Niyet belgesi de yine her durumda biz bu düşünce tembelliği dönemini geçince nasıl olsa yenilenir diye düşünüyorum. İklim politikası hedefleri ile ekonomi politikası hedeflerini, enerji politikasını çağa uygun gerçekçi bir temel oturtmadan olmaz.

Bakın şimdi Aralık ayı geliyor. Şimdi şirketler, bankalar 2023 için plan yapmaya başlayacaklar. Seçim beklendiği gibi Mayıs 2023'te olsa, yılın bitmesine daha yedi ay kalıyor. Seçim sonrasını tahayyül etmeye başlamanın zamanı geliyor artık. Niyet belgesi böyle gayri ciddi olmasa hakikaten iklim politikası ile uyumlu uzun erimli bir belge olsa plan yapmak için somut bir veri olurdu. Şimdi değil. Bu meseleyi de idare etmenin maliyetine eklemekte fayda var. Türkiye'de şirket yönetmek çok zor.

Bugüne kadar ekonomi söz konusu olduğunda ortadaki politika çerçevesi taklidi yapan düzenlemeye "seçime kadar bir maraza çıkmadan idare eder mi?" diye bakıyordum ben doğrusu. Ama bundan böyle doğru soru değişiyor. "Seçimden sonra ekonomi ne kadar zamanda ve nasıl toparlanır?" diye düşünmeye başlamanın zamanı geliyor. Ve bu konuda halen hiçbir somut veri yok ortada. Ne iktidar, ne de muhalefet cenahında. Neden önemli halbuki? Çok yakında "seçime kadar bir maraza çıkmadan idare etmeye" çalışmanın faturası giderek daha belirginleşecek. Bir nevi "dün yediğiniz hurmalar bugün bir yerinizi tırmalar" durumu iyice görünür olacak.

O fatura belirginleştikçe ekonominin nasıl çabuk toparlanacağını daha çok konuşmaya başlayacağız. Kimin bu işi en çabuk nasıl toparlayacağı meselesi de bu çerçevede önem kazanacak. Böyle bakarsanız aslında 2023 seçimlerine seçim sonrasını tahayyül etmeye başlayarak gideceğimiz gibi geliyor bana doğrusu. Nedir? Seçim sonrasındaki toparlanmanın hızı ile ilgili bekleyişler seçim öncesini de etkileyecek. Yılın başında kamu harcamaları patlasa bile seçime kadar canlı bir ekonomi olur mu? Çok zor. Herkesin akli artık ertesi günde (the day after) olacak artık. Şimdiden söyleyeyim.

Nereden çıktı bu TROY işi şimdi?

Son birkaç haftadır beni şaşırtan iki konu oldu. Birincisi, Bali'deki G20 toplantısı sırasında NATO üyeleri Polonya'ya düşen füzenin sorumlusu Rusya olabilir mi diye bir araya geldiler. Türkiye, Cumhurbaşkanımız orada olduğu halde toplantıya davet edilmedi. Önemsiz toplantı filan dedik.

Bilenler durumu Karanfil Devrimi sonrası Portekiz'le karşılaşıyorlar doğrusu. O dönemde birkaç ay Portekiz yönetiminin güvenilir olup olmadığı, Sovyetlere laf taşıyıp taşımayacağı belli değildi. NATO'nun normal toplantılarından bir NATO üyesini dışlamak söz konusu olamayacağı için, o dönemde NATO genel sekreteri önemli konuları görüşmek için Portekiz dışındaki üyeleri "çay partisine" davet ederdi. "Önemli" konular önceden planlanmamış "önemsiz" toplantılarda konuşulurdu. Vaziyet sanki aynen böyle. Kötü.

İkincisi, ise Türkiye'nin etrafta dolaşan bir BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu) yönetmelik taslağına göre on yıldır bekleyen yerli ve milli kredi kartı TROY'u üç ay içinde canlandırma çabası. Bankacılık sistemi 2023'te belirsizliklerle dolu bir yıla girerken, seçimden sonra ekonominin nasıl toparlanacağı daha belli değilken, idarenin 10 yıldır bekleyen TROY projesinin süratle devreye sokmaya çalışması dikkat çekiyor doğrusu. Şeffaflığın olmadığı bu dönemde, 2023'te artık daha fazla ne olabilir diye merak ediyor insan doğrusu.

Sonuçta, hep biliyoruz ki, Türkiye açık denizde rotasız ve yelkensiz sürükleniyor. Ekonomi politikası taklidi yapan mevcut düzenlemenin günü idare etmeye yönelik olduğu açık. Ortada kapsamlı bir strateji, orta vadeli bir bakış açısı olmadığını COP27'de ortaya konan karbon salımlarını azaltma niyet belgesi gösterdi. Şaka gibi bir niyet belgesi ile Türkiye'yi artık kimse ciddiye almaz. 2053 net sıfır hedefi gibi öncelikle sanayide hızlı teknolojik yenilenme ihtimali bir nevi hayal oldu.

Ne yapmak lazımdı? 2053 net sıfır hedefine uyum için mutlak karbon salımı azaltımına gitmek ve bu amaçla kömürden çıkış tarihi açıklamak lazımdı. Olmadı. Rotasız yelkensiz olunca böyle işte.

Ertesi günün nasıl olacağının ve oradan nasıl çıkılacağının seçim tartışmalarının ana belirleyicisi olacağı bir döneme başlarken, Rusya ile dar alanda tehlikeli paslaşmaları da ertesi gün analizlerine ek bir maliyet unsuru olarak bir an önce dahil etmekte fayda var bana sorarsanız. İşte BDDK'nın olası TROY düzenlemesine de bu çerçevede bakmak lazım. Tam da bu dönemde, bankalar için 2023 belirsizliğini daha da artırarak onları neden iyice huzursuz etmek istiyor BDDK? Ne bileyim? Vardır bir bildiği herhalde.

Abdulkadir Selvi

Dünya Kupası'ndan Sisi ve sınır ötesi operasyon kulisleri

Cumhurbaşkanı Erdoğan'la birlikte Dünya Kupası için Katar gezisine davet edildiğimde bir yandan da PKK'ya yönelik Pençe Kılıç Operasyonu'nu takip ediyordum.

O nedenle Katar gezisi için İstanbul Atatürk Havalimanı'nın Şeref Salonu'nda Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar'ı ve Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nu görünce dünya kupasını kazanmış gibi sevindim.

AKAR UYUMAMIŞTI

Ama Hulusi Akar selam vermekle yetindi. Belli ki harekâta ilişkin konuşmak istemiyordu ama operasyonu yönettiği için yüzünden sabaha kadar uyumadığı belliydi. Heyette Hulusi Akar'ı görenler tebriklerini ilettiler. Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da harekâta ilişkin açıklama yapmaktan kaçındı. Ama harekâta ilişkin hazırlıkların kısa bir sürede yapılmadığı izlenimi edindim.

TALİMAT NE ZAMAN?

Cumhurbaşkanı Erdoğan G-20 Zirvesi için Endonezya'ya hareket etmeden birkaç saat önce İstiklal Caddesi'nde saldırı meydana gelmişti. Erdoğan Endonezya'ya hareket etmeden operasyon talimatını vermiş. Gezi dönüşü harekât planı hakkında son bilgileri alıp "Girin" talimatını vermiş.

KARA HAREKÂTI

Bir yetkiliye, "Hava harekâtının arkasından kara harekâtı gelecek mi?" diye sordum. Onayladı. Ama tabii ki bu durumlarda zaman verilmez.

DÜNYA KUPASINDA

Aklımız Pençe Kılıç Operasyonu'nda, Dünya Kupası'nın açılış maçını izlemek üzere Katar'a uçtuk. Katar'da her şey durmuş, zaman Dünya Kupası'na ayarlanmış. Dünya Kupası için Katar'ın başkenti Doha'da 7 tane stadyum yapılmış. Her biri farklı bir mimari ile. Futbol topu şeklindeki stadyum ilgimi çekti. Geniş yollar açılmış statlara ulaşmak için. Trafik maç saatlerine göre düzenlenmiş. Doha'da Dünya Kupası'nın verdiği bir gerilim var ama kaos ortamı görmedim. Cumhurbaşkanı'nın konvoyunda olunca stadyumun kapısına kadar araçlarımızla girdik. Resmi heyette olmamıza rağmen FIFA'nın tüm kurallarına uygun hareket ettik. Çünkü Katar yönetimi FIFA kurallarını çok disiplinli bir şekilde uyguluyordu. Stadyuma 12 No'lu kapıdan giriş yaptık. FIFA'nın düzenlediği Hayya kartlarımızın barkodunu okutarak girdik. Dünya Kupası'nın açılış maçını CNN TÜRK Anahaber spikeri Fulya Kalfa ile 12'nci ve 13'üncü koltuklarda birlikte izledik. Tabii FIFA uygulamasıyla indirdiğim biletlerin barkodunu okutarak geçmek suretiyle.

ALKOL YASAĞI

Dünya Kupası nedeniyle Doha'da otel fiyatları yükselmiş. Ama daha çok alkol yasağı konusu tartışılıyordu. Katarlılar yasağın sadece maç sürecinde geçerli olduğunu, stadyum dışında otellerde ve belirlenen alanlarda alkol yasağının olmadığını anlatmaya çalışıyorlardı.

DOHA'DA DİPLOMASİ

Stadyuma konvoy halinde geldik. Ancak resepsiyon için Cumhurbaşkanı Erdoğan ayrı bir bölüme geçti. Daha maç başlamadan resepsiyon salonundan Erdoğan ile Mısır Devlet Başkanı Sisi'nin tokalaştığı fotoğraflar gelmeye başladı. Futbolun sadece futbol olmadığını biliyoruz ama Dünya Kupası'nın da sadece Dünya Kupası'ndan ibaret olmadığını öğrenmiş olduk.

SİSİ İLE TOKALAŞMA

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Sisi ile ilk kez tokalaştı. Erdoğan, BM Genel Kurulu için bulunduğu New York'ta yemekte Sisi ile aynı masaya oturtulmak istendiği için yemeğe katılmamıştı.

Gazetecilik böyle bir meslek işte. Dünya Kupası için yola çıktık, Sisi olayını yaşadık. Pinpon diplomasısından sonra Erdoğan literatüre bir de futbol diplomasisini kazandırmış oldu. Tabii dönüş yolunda Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ilk sorumuz ortaya çıkmıştı.

STADYUMUN HAVASI

Açılış maçı öncesinde stadyumda renkli gösteriler yaşandı. Tribündekilerden sahadaki gösterilere yoğun ilgi vardı... Katar ve Ekvador milli takımları açılış maçı öncesinde sahaya çıkınca coşku doruğa tırmandı. Stadyumun içinde coşku vardı ama Doha'da şölen havası vardı dersek doğru olmaz.

FUTBOL TARAFTARLARI

Dünya Kupası'nın ilk kez bir Arap ülkesinde oynanması nedeniyle sadece futbol gündemde değildi elbette. Stadyuma ulaştığımızda her kapıda Dünya Kupası meşalesi yanmıştı. Belki bir Avrupa ülkesinde göremeyeceğimiz manzara, girişte develerin ve atların üzerine binmiş kamuflajlı giysiler içinde gruplar vardı. Batılı futbol taraftarlarından farksız, modern giysili genç kızlar ve erkekler eğleniyorlardı. Ama holiganlar yoktu. Dünya Kupası oynanıyordu ama benim aklım Sisi ile tokalaşma ve sınır ötesi operasyondaydı.

İbrahim Kahveci

Siyasi bağıllığın yoksulluğu

Ülkemizde 64,8 milyon çalışabilir insan bulunuyor. Çalışabilir nüfusun ise 34,7 milyonu çalışmak istediğini ortaya koymuş durumda. Gerisi işsizlik kamplarında eğitim gören ve ömür boyu mesleksiz kalacak üniversitelilerden ve ev hanımlarından oluşmaktadır.

Çalışmak isteyip de çalışan sayısı 31,1 milyon ve işsiz sayısı da 3,5 milyon kişi olarak hesaplanıyor.

1982-1991 arası Özal dönemi 10 yılda ülkemizin ortalama çalışabilir nüfusu 30,8 milyon kişiymiş. Ve bu kişilerin 15,8 milyonu da çalışıyormuş.

Şöyle izah edeyim: Çalışabilir nüfusun bugün yüzde 48,1'i bir işte çalışıyor. Özal döneminde ise çalışabilir nüfusun yüzde 51,2'si çalışıyormuş.

Oysa gelişmemiz gerekiyordu... Oysa eğitim ve kentleşme ile çalışan sayısında oransal artış olmalıydı.

Kalkınma denilen şey böyle bir şeydir. Daha fazla hıyar üretip satmak kalkınma sağlamıyor.

Özal döneminde işsizlik ortalaması %8,4 iken Başkanlık Sistemi ile tek haneli işsizlik bir rüya haline geldi. Ama bizim siyasi yönetimler ve çıkarıcı iş dünyası "işçi bulamıyoruz" diyorlar.

Aslında herkes ve kendileri de biliyor ki onlar işçi aramıyor, köle arıyorlar.

Kölelik konusu şimdilerde nerede ise aradığımız bir durum haline geldi. Çünkü bugün ülkemizde ortalama ücret (asgari ücret demiyorum) ile açlık sınırı aynı seviyelere geldi. Okumuşu-okumamış olarak alınan ortalama ücret ile sadece açlık giderilebiliyor.

Bu nedenle fakirlik ve yoksulluk sayı ve oranları sürekli artış gösteriyor.

Ama fakirlik ve yoksulluk artışı artık toplumda yeterli karşılık da görmüyor. Ne işsizlik sorun oluyor, ne de düşük ücret düzeyi...

Farklı bir dönem yaşıyoruz.

İran'da özgürlük için yaşanan mücadeleye karşı ülkemizde özgürlük kaybı da sorun olmuyor. Değerini bilmediğimiz değerleri kaybettikçe kaybediyoruz.

Burada asıl mesele yakın geçmiş ve bugün yaşadıklarımız mı yoksa yarın yaşayacaklarımız mı?

İş Bankası Genel Müdürü Hakan Arıkan yatırım kredilerinin bittiğini, tabiri caiz ise kimsenin önünü göremediğinden dolayı yatırım yapmadığını söylüyor. Nitekim kalkınma ve yatırım bankası kredileri negatife geçerken (artış oranları) işletme kredileri devam ediyor.

Bu demektir ki, önümüzdeki günlerde bizi yeni bir işsizlik dalgası bekliyor.

Zaten İSO-PMI Endeksi ve İhracat İklim Endeksi önümüzdeki dönemlerde yaşanacak bu sıkıntıyı ortaya seriyor.

Kısaca bizi ne bekliyor dersek şunu söyleyebiliriz: Daha düşük ücret düzeyi ve daha yüksek işsizlik oranı.

Ve de daha fazla fakir ve yoksul...

Ama asıl önemlisi şu: Seçim sonrası bu yönetim anlayışı devam ederse bizi bekleyen tehlike çok ama çok daha büyük olacaktır.

Bir yıldan uzun süredir ertelenen zamlar kapımızda bizi bekliyor. Tıkanan finansal sistemin reel ekonomik yansımaları da seçim sonrasını bekliyor.

Bugün gerçekte yüzde 15'lerin üzerinde olan işsizlik oranının ikiye katlanmasını mı onaylarsınız yoksa fiyat artışlarının 94 krizinin bile çok üzerine çıkışını mı?

Bir ülkede en temel varlık beşeri sermayedir deriz. Beşeri sermaye açısından ise en temel değer orta sınıf varlığıdır.

Orta sınıfı yok olan ülkelerin ne olduğunu Venezuela örneğinde görüyoruz. Bir kamyon şoförü ülkeyi ne hale getirdi ama seçimlerden de sürekli zaferle çıkıyor.

Okuyanların görmediği ve okumayanların gördüğü bu gerçeği dünyada benzer şekilde başka ülkeler de yaşıyor. Mesela Macaristan, mesela Bolsorano dönemi Brezilya...

21.11.2022

Bu ayrımlar ve sonrayı görmek ÷lkelerin kaderi haline geldi.

Evlatlarımız ve torunlarımızın geleceğini gerçek olamayan yaşanılan hayatlar ile onaylayacağız.

Bakalım tercihimiz ne olacak?

21 Kasım 2022, Pazartesi

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Türkiye bu kez çok kararlı

Türk Silahlı kuvvetleri dün Kuzey Irak ve Kuzey Suriye topraklarında çok büyük ve kapsamlı bir hareket gerçekleştirdi. Adı Pençe-Kılıç Hava Harekatı. Vur emrini Başkomutan Recep Tayyip Erdoğan verdi. Sadece Türk basını değil dünya basını da bu kapsamlı harekate geniş yer ayırdı ve bu operasyonu **"PKK'nın Taksim saldırısına misilleme"** olarak yorumladı.

Gerek SİHA'ların gerekse F-16'ların katıldığı bu büyük harekatta 89 terör hedefi imha edildi. Türkiye bu kez Suriye sınırını terörden tamamen temizlemek için oldukça kararlı. Terör unsurlarından bölgeyi temizlemeden operasyonları sonlandıracak gibi görünmüyor.

TERÖRÜN ANLADIĞI DİLDEN MESAJ

Aralarında sekiz örgüt yöneticisinin de olduğu bir çok terörist etkisiz hale getirildi. Geçen hafta gerçekleştirilen terör eylemi ertesinde İçişleri Bakanı Süleyman Soylu **"mesaj alındı ve gereği yapılacaktır"** demişti. TSK'nın yaptığı hava harekatında Suriye'de konuşlanmış olan Rusya'nın hava sahasının kullanılmış olması da Erdoğan ile Putin'in uyum seviyesini gösteren ilgi çekici bir detay.

ABD'nin Suriye'deki akıl almaz tutumu ortada. Terör örgütü PKK/YPG'ye verilen destekten artık kimsenin kuşkusu yok. Zaten ABD'li yetkililer de bu desteği artık gizlemiyor, kameraların önünde yapıyor. ABD Özel Kuvvetler Komutanı Jeff Dennis, Suriye'deki eğitim verdiği PKK/YPG'li teröristlerin mezuniyet törenine katıldı. Törende konuşma yapan ABD'li komutan kameralar önünde teröristlere başarılar diledi.

ABD DOST MU DÜŞMAN MI?

Ortada iki tane süper güç var. Bunlardan birisi ABD diğeri Rusya. ABD, sözde müttefikimiz ama istediklerini yaptırmak için terör örgütlerine silah yardımından, eğitim vermekten, darbe girişimlerinde bulunmaktan çekinmiyor. Bu süper güçlerin diğeri Rusya ise müttefikimiz değil. Ancak sahadaki gerçekler çok farklı. Rusya, nükleer santral işbirliğinden, doğalgaz dağıtım merkezlerine, turizmden ve dış ticarete ticarete kadar her konuda Türkiye'nin yanında duruyor.

Gerçi yakın zamana kadar Rusya'nın da PKK ile yakın ilişkileri vardı ancak belli ki Rusya'da PKK'nın ne olduğunu tam olarak idrak etti.

PKK'YI VURDUK SES HDP'DEN GELDİ

Türkiye sınır ötesinde tarihi bir harekatta bulunuyor ama 6'lı masadan henüz ses yok. Attığı tweetlerle borsa spekülasyonu yaparak suç işleyen Kılıçdaroğlu'ndan henüz açıklama gelmedi. **"Zaten YPG bizim düşmanımız değildir"** diyerek yıllar önce tavrını ortaya koymuştu. Bugün de fikrinin değiştiğini zannetmiyorum. Masanın gizli ortağı HDP ise ilk açıklama yapan parti oldu ve hareketin hemen durdurulmasını istedi. FETÖ'cülere gelince... Onlar ölen PKK'lılar ve tahrip edilen PKK mevzileri için sosyal medyada ağıtlar yakmakla meşgul. Artık hiçbiri bizi şaşırtmıyor. Bu duygular içerisinde Türk Silahlı Kuvvetlerine başarılar diliyorum. Allah Mehmetçiğin ayağına taş değdirmesin.